

הקן למורשת הכותל המערבי

הרב אברהם צבי שור, ראב"ד ירושלים ונשיא 'מחזיקי הדת' (תרכ"ט – תש"ה) מכתב בכת"י אל הנציב הרברט סמואל, מכ"ו במנחם-אב תר"פ; פרוטוקול "ועדת הכותל", תר"צ

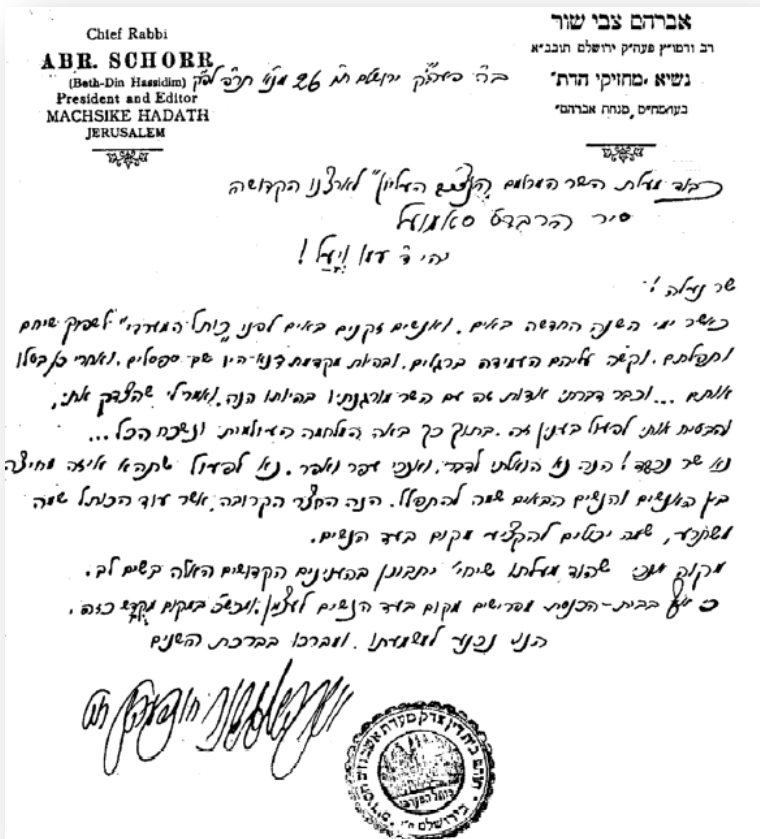
יש לפעול כדי להעמיד מחיצה בין אנשים ונשים, ואף להקצות מקום מיוחד עבור הנשים בהמשכו הדרומי של הכותל – כראוי למקום מקודש כזה

כאשר ימי השנה החדשה באים, ואנשים זקנים באים לפני "כותל המערבי" לשפוך שיחם ותפילתם, וקשה עליהם העמידה ברגלים. ובהיות מקדמת דנא היו שם ספסלים, ואחרי כן בטלו אותם... דברתי אודות זה עם השר... והבטיח אותי לפעול בענין זה...

נא לפעול שתהא איזו מחיצה בין האנשים והנשים הבאים שמה להתפלל¹. הנה החצר הקרובה (מדרום ל'סמטת הכותל'), אשר עוד הכותל

שמה משתרע, שמה יכולים להקציע מקום בעד הנשים.

מקוה אנכי שהוד מעלתו שיחי' יתבונן בהענינים הקדושים האלה בשים לב, כי אף בבית הכנסת מפרישים מקום בעד הנשים לעצמן, ומכל שכן במקום מקודש כזה;

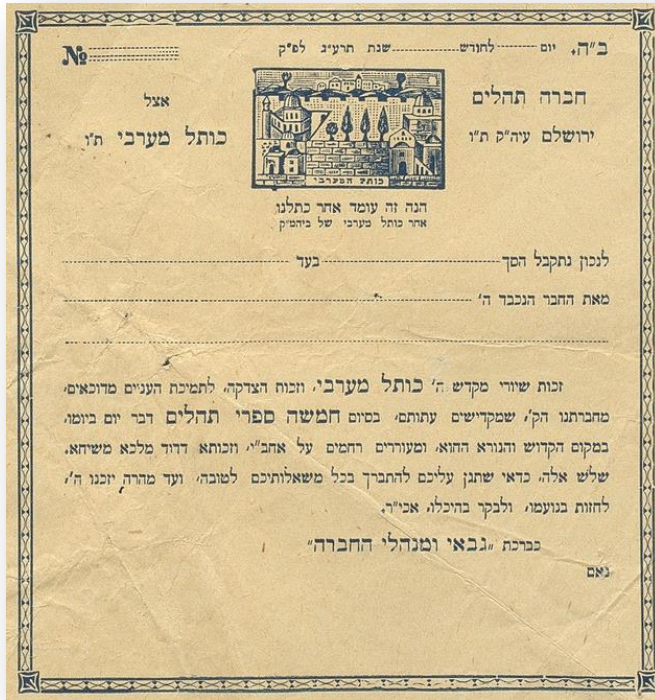
¹ כעבור עשר שנים, בעדותו לפני "ועדת הכותל" (תר"צ), באר דבריו: "בקשתי מאת הנציב, כי מספר המבקרים ליד הכותל הולך ורב, וכי נחוצה מחיצה שתפריד בין גברים ונשים... במכתב אל הנציב בקשתי כי המחיצה תוקם על ידי הממשלה [הבריטית] ולא על ידי היהודים עצמם, כי אחרת תהיינה הפרעות [מצד הערבים]". בתוך כך, הקריא עו"ד אליאש בפני הועדה את תשובת מזכיר הנציב סמואל: "אדוני הרב, נצטויתי על ידי ה.מ. הנציב העליון להודיעו על קבלת מכתבו מכ"ו מנחם אב, בנוגע להמצאת הקמת אפשרות של מחיצה בין גברים ונשים ליד הכותל. הנני להודיע כי אין זה ענין אשר ה.מ. רוצה לעסוק בו, ומכתבו ישלח למשרד הרבנות בירושלים, בצרוף בקשה כי הוא יאחז בפעולה הנחוצה". ולשאלת החוקר הערבי: "האם מעניין אותך כי תועמד שם מחיצה?", השיב הרב שור: "כשיש קהל רב, בודאי שהכרחי הוא להבדיל בין גברים ונשים".

השכינה שורה בכותל המערבי אשר אינו חרב לעולם, ולכן יש לדור בארץ ישראל גם בזמן שהר הבית חרב

לפי המדרש (שמות רבה פרשה ב, ב; ועוד) שורה בכותל המערבי השכינה... באחד מהשו"ת העתיקות ("אזור אליהו" סימן כ) נזכרת שאלה אם יש לדור בארץ ישראל, והתשובה היא כי מחמת זה שהשכינה לא זזה מהכותל המערבי, והכותל המערבי קיים, יש לדור בארץ ישראל...

ובמדרש אגדה אליהו רבה (ע"פ פרשה ל אות ו) מובא: "פעם הלך רבי להר הבית ומצאו חרב, ורק כותל אחד עמד. שאל: ומהו הכותל הזה? ונענה: זהו הכותל המערבי שאינו חרב לעולם, והשכינה לא זזה משם לעולם..."

קבוצות יהודים הולכות מעצמן לכותל, ולפעמים מכריזים הרבנים על תפילות מיוחדות בציבור... בדרך כלל קוראים בתהלים, ולפני המלחמה (עד תרע"ד) היתה "חברת תהלים" ליד הכותל (שהרב שור היה ממארגניה).

המקום הקדוש ליד הכותל המערבי נאות ביותר בכל העולם לתפילה, והתפילה בו חשובה בכל זמן כי השכינה שורה שם תמיד גם כשאין 'מניין' מתפללים

הכותל המערבי מקום קדוש הוא שלא זזה שכינה ממנו (שמות רבה ב, ב; ועוד), הוא המקום הנאות ביותר בעולם לתפילה... הכניסה להר הבית היא עבירה גדולה, ותפילה ליד הכותל חשובה בכל זמן, כי במקום אחר אין השכינה שורה אלא במנין של מתפללים וליד הכותל השכינה שורה תמיד. במקרים מיוחדים מכריזים הרבנים על תפילות ליד הכותל, כגון בימי צום מיוחדים, אבל בדרך כלל מצטרפים שם מניינים חופשיים (=ספונטניים).